

Neveléstudományi Doktori Iskola

2013. Március 23.

Az iskolapszichológia elmélete és módszertani
keretei I.

Dr. Szabó Éva

TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0012 projekt

Az iskolapszichológus működését szabályzó feltételek

Törvények

Alkalmazási keretek

Iskolai szervezeti feltételek

Törvények

- Jelenleg:
 - ▣ 2010-es Közoktatási törvény
 - ▣ Alkalmazás : lehetőség
 - ▣ Munkaidő 26 óra – heti intézményben töltendő
 - ▣ Alkalmazási körülmények
 - Intézmény- iskolai alkalmazás – munkáltató igazgató/fenntartó
 - Szakszolgálat – kistérségi – utazó – pályázati alkalmazás
 - Nevelési tanácsadó
 - Részmunkaidőben- feladatként
 - Státus szerűen

2013 Szeptembertől

- NKT– szabályozás értelmében:
 - 18§ : Pedagógus munkáját segítő szakemberek
 - Pedagógiai szakszolgálat – itt mint feladat jelenik meg
 - 2.melléklet : 1-500 főig fél, a fölött 1 egész állású
- Járásonként 1 szakszolgálat – 10 funkcióval, abból egy:
 - Iskolapszichológus koordinátor
 - Feladata elsősorban az intézményi pszichológusok összefogása segítése

Képzés – továbbképzés szakmai támogatás

- MA – szakirányos képzés
- Iskolapszichológus szakképzés –
 - szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése: Szakvizsgázott óvoda- és iskolapszichológus
 - 4 féléves képzés – levelező formában.
 - Jelenleg: ELTE PPK - keretében
 - Terv: 2014-től SZTE keretében is

Szakmai továbbképzés-támogatás

- Országos iskolapszichológiai Módszertani Bázis
- ELTE – PPK
 - <http://iskpszi.elte.hu/iskolapszichologiai-modszertani-bazis/>
 - Havi rendszerességgel – továbbképzések
 - Havi rendszerességgel – szupervízió - ÚJ
- DIPSZI
 - <https://sites.google.com/site/dipszi01/>
 - Havi rendszerességgel: szakmai szupervízió – csoportos

Intézményi pszichológus

- Iskolapszichológus feladatait szabályozó kötelező dokumnetum: NINCS
- Ajánlás:
 - P. Balogh – Szitó: Módszertani levél (2006)
- IP protokoll – kidolgozás folyamatban

Intézményen belüli keretek

- Formálisan:
 - Iskolatípus – általános/középiskola
 - Feladat fókuszja más
 - Általános: több nevelési probléma, teljesítmény és képesség mérés
 - Közép: több egyéni probléma, serdülőkori változások kezelése – önismeret
 - Az iskola pedagógiai programja
 - Kötelező dokumentum
 - Születése:
 - ideális esetben közös munka – normaalkító
 - Reálisan : copy-paste – kis csapat
 - Az iskolapszichológus munkaköri leírása – itt is csak ajánlás van – rendeletben keretek – tartalommal kitöltés – egyéni megállapodás kérdése
- Informálisan meghatározó
 - Szervezeti kultúra
 - Iskolai klíma

A szervezeti kultúra és klíma

Egy kis ismétlés- lehetséges kultúra modellek

- Elemei - Miből látszik?
 - ▣ Láthatatlan konceptuális alapok (értékek, filozófia)
 - sokféle módon nyilvánul meg, néha küldetésnyilatkozatban verbalizálódik ld. alább
 - ▣ Konceptuális - Verbális megnyilvánulások
 - ▣ Viselkedéses megnyilvánulások
 - ▣ Vizuális-materiális jelek

Konceptuális, illetve verbális megnyilvánulások

- Célkitűzés, szándék
- Pedagógiai program, iskolai tanterv,
- Iskolán belüli kommunikáció
- Jelképes beszéd (hasonlatok amiket a tagok használnak)
- Iskolai történetek, elbeszélések
- Intézmény hősei
- Intézményi struktúrák (alá, fölé mellérendeltségek)

Viselkedésbeli megnyilvánulások

- Rituálék (iskolai, osztály, csoport szintű)
- Ünnepek, szertartások
- Nevelés, oktatás, tanulás
- Működés részletei
- Szabályok, előírások, jutalmazás, büntetés –
(Házirendben verbalizálódik)
- Lelki és közösségi támogatás
- Iskola, szülők, helyi közösségek
együttműködésének formái

Vizuális / materiális megnyilvánulások, jelképszerűség

- Létesítmény és felszerelések
- Nevezetes eseményeket idéző tárgyak, emlékek
- Emblémák, jelmondatok
- Iskolai formaruha

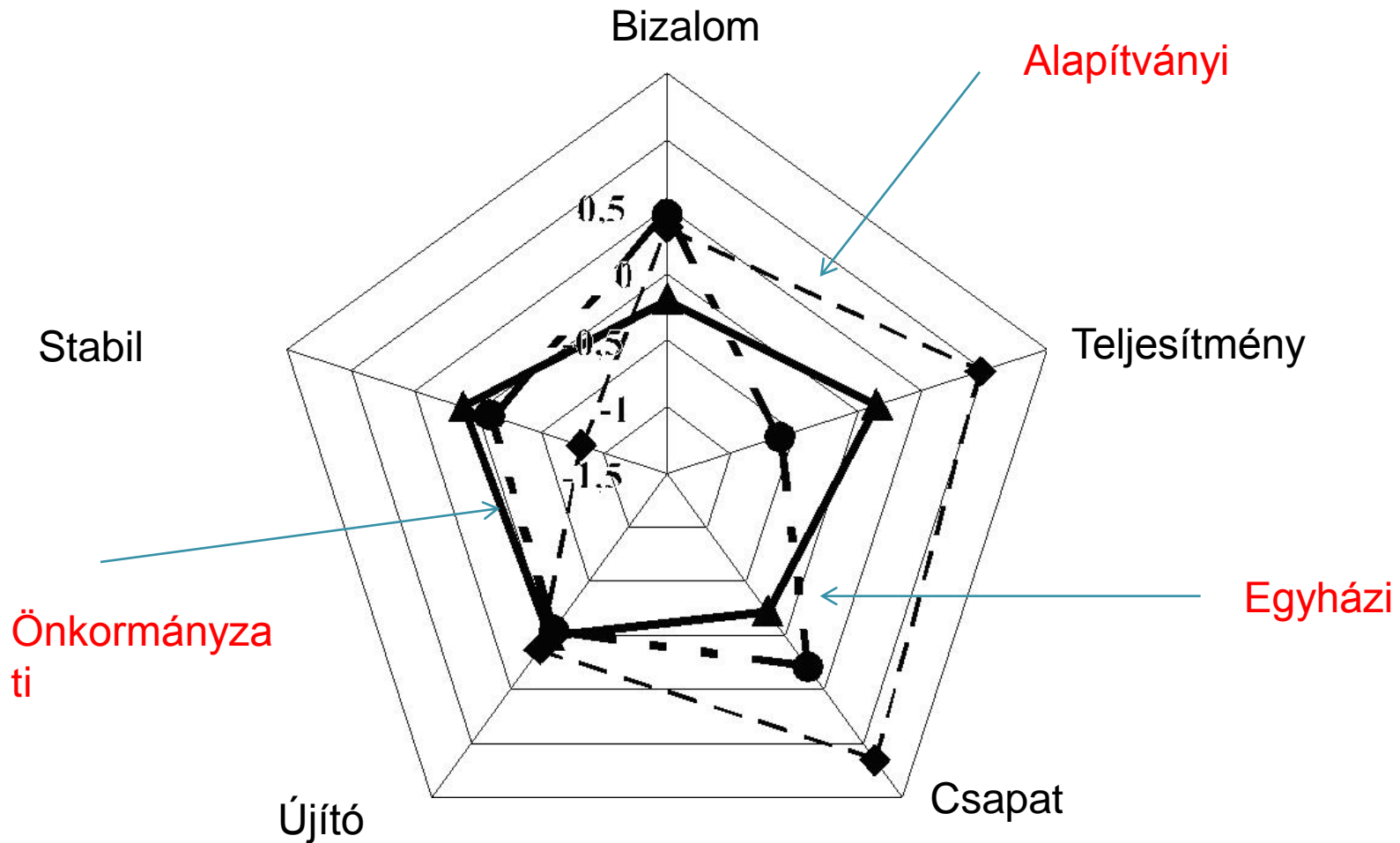
Quinn versengő réteg modellje

(Serfőző, 2005)

Kultúra jellemzők – iskola típusok

(Serfőző, 2005)

Folytatás a következő alaklommal!

Neveléstudományi Doktori Iskola

2013.Április 27.

12.00-16.00

Az iskolapszichológia elmélete és módszertani
keretei II.

Dr. Szabó Éva

TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0012 projekt

A szervezeti kultúra hatása

- Eredményességre
- Pedagógusok közérzetére
- Diákok közérzetére

- Meghatározza a klímát – légkört , ethost

Iskolai klíma

- Definíció: változó – mindenki más kombinációkat vet fel
 - A tanulás atmoszférája, amely magában foglalja a diákok-tanárok érzéseit az iskolai dolgokkal és a hellyel, amelyben a tanulás zajlik (Howard et al. 1987)
 - Az egész iskola viszonylag tartós minőségi jellemzője, amelyet a személyek érzékelnek – kollektív percepciók, érzelmek az attitűdökkel és viselkedéssel kapcsolatban (Hoy, Feldman, 1999)
 - Az kölcsönös interakciók, kapcsolatok minősége és konzisztenciája, amely meghatározza a gyerekek kognitív szociális és pszichológiai fejlődését (Haynes et al. 1997).

Klíma vizsgálat – értelmezés

(Szabó- Lőrinczi , 1998)

A gyerekek közérzetének mutatói

- iskolához való viszony
- teljesítmény-szorongás
- tanulási motiváció
- énkép és önbecsülés
- észlelt konfliktus kezelési stratégiák

A tanárok közérzetének mutatói

- munkával való elégedettség
- tantestületi légkör
- pedagógiai attitűdök
- énkép és önbecsülés
- elfogadott konfliktus kezelési stratégiák

Általános komponensek

- **Környezeti tényezők** – az épület és a fizikai környezet általában
- **Miliő változók:** A személyek jellemzői (tanárok , diákok)
- **Társas rendszer változók:** szabályok, adminisztrációs rend, tanítási programok, oktatási jellemzők, tanárok –diákok döntéshozásban való részvételének szintje, tanárok kapcsolatai
- **Kulturális változók:** normák, meggyőzések (hiedelmek), értékek a különböző csoportokban, társas normák, együttműködés, elvárások, az egyetértés mértéke

Iskolapszichológus szerepe a klíma alakításában

- Preventív
- Modellnyújtó
- Kapcsolati problémák kezelését segítő
- Rendszerszintű fejlesztéseket indukáló, segítő
- Mérés-diagnosztika – többféle mérőeszköz

Direkt fejlesztés

- Komplex , egész iskolára kiterjedő program
- Ebben elkötelezettnek kell lenni az iskolának és a szülőknek.
- Team munka
- Feltárás: mi van, mi lehetne, minek kéne lenni.
- Fejlesztési területek és aktivitások kijelölése-
apróbb lépések

GYAKORLAT

- Szervezeti kultúra és klíma elemek azonosítása az iskolai honlapok elemzésén keresztül
 - KÖZÖS elemzés:
 - http://www.radnoti-szeged.sulinet.hu/index_orig.html
 - <http://www.bajza.hu/>
 - GYAKORLAT:
 - Kis csoportokban egy-egy választott intézmény honlapját áttekintik, és az elemzést a többieknek bemutatják.

Kapcsolatok – munkakezdés körülményei

- Bemutatkozás
- Szakmai kapcsolat keresés
- Vezetőkkel való viszony
 - munkaköri leírás –kapcsolat etikája

A bemutatkozás

- Kérjünk rá lehetőséget
 - ▣ 20 perc nem elég
- Készüljünk fel
 - ▣ ppt- ha lehet
 - ▣ Igazítsuk a hallgatósághoz a témát a stílust
 - ▣ Pozitívan fogalmazzunk

- ▣ Helyzet GYAKORLAT –
 - 1 fő iskolapszichológusként felkészül, bemutatkozásra
 - a csoport tagjai szerepjátékban felveszik a diák/szülő/tanári testület szerepet.
 - A három bemutatkozás után, megbeszélés

Kik a „belső” partnerek a munkában

- ▣ Osztályfőnökök – munkaközösségük vezetőjével felvenni a kapcsolatot
 - Külön alkalmat kérni a munkaközösségin az osztályfőnökök felé nyújtott segítségről
- ▣ Ifjúságvédelmi felelős
 - Bemutatkozás- érdeklődés eddigi tevékenységéről
 - Elismerés alapvető!
 - Munkamegosztás kidolgozása- ki kinek mikor szól, jelez,

További belső partnerek

- Szabadidő szervező (ha van ilyen)
 - ▣ Közös programok, pályázatokban való részvétel
- Védőnő és iskolaorvos
 - ▣ Egészségpszichológiai közös munka
 - ▣ Felvilágosítás, prevenció
 - ▣ Közös programok : egészségnap stb...

Külső partnerek

- Járási Szakszolgálat
 - ▣ Iskolapszichológus koordinátor
 - ▣ Nevelési tanácsadással foglalkozó kollégák
 - ▣ Pályaválasztással
 - ▣ Fejlesztő munkával foglalkozók
- Gyermek és ifjúság védelmi szolgálat
 - ▣ A jelző rendszer működésének rendje
- Pszichiátriai ellátók, klinikai kapcsolatok
 - ▣ Gyermek és ifjúsági rendelések
 - ▣ Állami és-magán terápiás intézmények.
 - ▣ Érdeemes hamarbb bemutatkozó levelet írni, int azt az első eset indokolná.

A vezetés

- Igazgatóval és helyettesekkel való kapcsolat:
 - ▣ Vezetőség felé javaslattételi jog elérése olyan témákban, amelyek érintenek pszichológiai vonatkozásokat

- Vezetővel munkakör leírási kérdések tisztázása
 - ▣ **AKVÁRIUM Gyakorlat** – szerepjáték melyben az IP az Igazgatóval beszél a teljesíthető és nem teljesíthető munkaköri elvárásokról. A csoport megfigyelő és visszajelző szerepben marad

- A fegyelemi kérdésekben
 - ▣ mediátor szerep, resztoratív és preventív megoldások képviselete, segítése